

ELEKTROMANYETİK ALANLAR; CEP TELEFONLARI; BAZ İSTASYONLARININ İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ VE ALINMASI GEREKLİ ÖNLEMLER

Bu ortak bildirgeyi aşağıdaki bilim insanları kaleme almış ve imzalamışlardır:

Prof. Dr. Nesrin Seyhan - Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Tunaya Kalkan - İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Hilmi Sabuncu - İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Uz. Dr. Günay Can - Halk Sağlığı Uzmanı, Çevre İçin Hekimler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Uz. Dr. Ümit Şahin - Halk Sağlığı Doktoru, Çevre İçin Hekimler Derneği Genel Sekreteri

Uz. Dr. Rifat Yücel - Fizyoloji Uzmanı, İstanbul Tabip Odası Yönetim Kurulu Üyesi ve Basın Sözcüsü

Sağlık Etkileri

1 Birçok laboratuvar çalışması ve epidemiyolojik araştırma elektromanyetik alanlara maruziyet ile ciddi sağlık problemleri arasındaki ilişkiyi rapor etmektedir. Bağırsıklık, sinir, nöroendokrin, kalp ve damar sistemi ve kan parametreleri elektromanyetik alanlardan etkilenmektedirler.

Cep telefonları ve baz istasyonları ile ilgili toplum bazlı çalışmaların yapılması için, yeterli maruziyetin insan toplulukları üzerinde objektif olarak belirlenmesi epidemiyolojik güçlükler taşımaktadır.

Cep telefonları ve baz istasyonlarının bireysel olarak ölçülebilir düzeyde olmasa da, toplum düzeyinde çok ciddi sağlık riskleri oluşturabileceği; önemli sağlık sorunlarının uzun yıllar sonra ortaya çıkabileceği göz önüne alınmalıdır. Bu nedenle toplumun taşıyacağı bu risk düzeyinin halk sağlığı değerlendirmelerinde kural olarak benimsenen "önlem ilkesi" temel alınarak en aza indirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca bu tür çevresel kirlilik durumlarında gözlenen ve maruziyetin hissedilmemesi, belirsizlik, kişi ve kurumlara karşı güvensizlik sonucu ortaya çıkan ve kendisini subjektif yakınmalar, kaygı, korku gibi bulgularla gösteren psikolojik etkilenmeler de hafife alınmamalıdır.

Diğer bir nokta risk gruplarıdır. Çocukların, hamilelerin ve yaşlıların elektromanyetik alanların sağlık etkilerinden en çok zarar göreceği risk grupları oldukları konusunda aydınlatılmaları ve medyanın çocukların cep telefonu kullanımını özendirerek yaygın ve reklamlar konusunda duyarlı olması sağlanmalıdır.

Baz istasyonlarının kurulması

2 Cep telefonu baz istasyonlarının okul bahçeleri, kreşler, hastaneler, parklar gibi toplu yaşama ve kullanım alanlarına kurulması kesinlikle önlenmelidir. Binaların çatılarına ve dış cep-helerine baz istasyonlarının kurulmasını önermiyoruz. Binalara baz istasyonu kurulabilmesi ancak tüm kat maliklerinin, bina sakinlerinin ve komşu binalar ya da işyeri sakinlerinin ortak rızası ve oybirliği ile gerçekleşebilmelidir. Baz istasyonlarının kurulduğu yerlere, oluşturduğu elektromanyetik alan şiddetine göre değişik uyarı işaretleri konmalı ve açık alanlardaki istasyonların çevresi uyarı işaretleri ile sınırlandırılmalıdır.

Cep telefonlarının SAR değerleri

3 Dünya Sağlık Örgütü tarafından 1996 yılından beri yürütülen Elektromanyetik Alan Projesinde (WHO-EMF Project) cep telefonu SAR değerleri için üst sınıra (0.08 W/kg) yakın olan 0,1 W/kg SAR değeri önerilmektedir. Cep telefonlarının SAR değerleri, firmalar tarafından kullanım kılavuzlarında belirtilmeli, cep telefonlarının menülerinde bir seçenek olarak yer almalı ve alıcıya bu bilgi satış noktalarında sunulmalıdır. Yukarıda belirtilen limitin üzerinde SAR değerine sahip cep telefonlarının kullanılmasını öneriyoruz.

Ulusal Noniyonizan Radyasyon Kurumu'nun kurulması

4 Ülkemizde Ulusal Noniyonizan Radyasyon Kurumu (UNRK) bağımsız bir bilimsel kuruluş olarak en kısa sürede kurulmalıdır. Bu kuruluş Türkiye'nin noniyonizan (iyonlaştırmayan) radyasyondan korunma politikasının oluşturulmasında hükümete

ve yerel yönetimlere önerilerde bulunmalıdır.

UNRK bünyesinde noniyonizan radyasyon ölçüm laboratuvarları oluşturulmalıdır.

Ulusal noniyonizan radyasyon standartları Uluslararası Noniyonizan Radyasyon Koruma Komitesi (ICNIRP) limitleri ile uyumlu olarak oluşturulmalıdır.

UNRK, baz istasyonlarının maruziyet şartlarının uluslararası güvenlik sınırlarını aşip aşmadığını denetleyen kurum olmalıdır.

UNRK, elektromanyetik alanların sağlığa etkileriyle ilgili güncelleştirilmiş bilgileri halka ulaştırmalıdır.

UNRK, Ulaştırma, Enerji, Çevre, Sağlık ve Çalışma Bakanlıklarıyla noniyonizan radyasyondan korun-

maya ilişkin gerekli protokolleri oluşturmalıdır.

UNRK, cep telefonu üreticisi ve işletici (operatör) firmaların noniyonizan radyasyon AR-GE birimlerinin kurulması ve denetlenmesinden sorumlu olmalıdır.

Hükümet elektromanyetik alanların sağlık etkilerini araştırarak bağımsız bilimsel araştırmalar için bütçe ayırmalıdır.

Yerel yönetimlerin görevleri ve halkın bilgilendirme hakkı

5 Tüm baz istasyonlarının inşaat edilmesinde GSM operatörlerinin yerel yönetimlere ve yerel çevre ve sağlık otoritelerine rapor vermesi zorunlu hale getirilmelidir. Yerel yönetimler baz istasyonları

raporlarının güncelleştirilmiş listelerini tutmak, baz istasyonu envanterini çıkartmak, haritalandırmasını yapmak ve gerektiğinde bu bilgileri halka vermekle yükümlü olmalıdır.

GSM operatörleri kurdukları antenin yükseklik, frekans, çıkış gücü, modülasyon karakteristiği gibi teknik detaylarını yerel yönetimlere vermek zorunda olmalıdır. Bu özelliklerle ilgili herhangi bir teknik değişiklik yapıldığında bu bilgi yerel yönetimler aracılığıyla halka duyurulmalıdır.

Her vatandaş yaşadığı şehir ve mahalle ile ilgili söz konusu bilgileri yalnız yerel yönetimlerden değil, Ulaştırma Bakanlığı ve diğer ilgili bakanlıklardan ücretsiz telefon hattı aracılığı ile kolaylıkla alabilmelidir. Bu konuda her türlü

bilgiye ilgili bakanlıkların web sitelerinde de yer verilmelidir.

İlgili bakanlıkların tutumu

6 Çevre ve Sağlık Bakanlıklarının konuya hassasiyetle yaklaşmış olmalarını geleceğe dönük olarak olumlu karşılıyoruz. Konuyla ilgili diğer bakanlıklar olan Ulaştırma, Enerji ve Çalışma Bakanlıklarının da aynı hassasiyeti göstermelerini bekliyoruz.

İşyeri maruziyeti ve korunma

7 Elektromanyetik radyasyona ve elektromanyetik alana maruz kalan çalışanların, işyeri hekimleri tarafından takibe alınması ve periyodik muayenelerinde konuya uygun muayene yöntemlerinin kullanılması gereklidir. Ayrıca işyeri hekimleri bu tür

risklerin çevrede saptanabilmesi için ilgili yerlere gerekli başvuruyu yapmalıdır.

Tıbbi cihazlarla etkileşim

8 Hastanelerde, ameliyathane ve yoğun bakım üniteleri gibi hayati önem taşıyan elektronik cihazların bulunduğu yerlerde cep telefonlarının kullanılması, yaratabileceği etkileşim nedeniyle kesinlikle yasaklanmalıdır. Yasağa uyulmasının sağlanması amacıyla hastane yönetimlerine ortak protokol oluşturulması önerilmektedir.

Sağlık personelinin korunması

9 Tıbbi alanda elektromanyetik alan oluşturan cihazların yoğun olarak kullanıldığı ameliyathane, yoğun bakım üniteleri, fizik tedavi merkezleri, görüntüleme üniteleri gibi bölümlerde çalışan sağlık personelinin (cerrahlar, anesteziyoloji ve reanimasyon uzmanları, anestezi teknisyenleri, fizyoterapistler, hemşireler başta olmak üzere) korunması için gerekli önlemler alınmalıdır. Sağlık personelinin konuyla ilgili olarak bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

Ulaşım güvenliği

10 Kaza riskini arttırdığından sürücülerin seyir sırasında cep telefonlarını kapalı tutmaları için gerekli önlemler alınmalıdır. Cep telefonlarının elektronik sistemlerle etkileşiminin önlenmesi için toplu taşıma araçlarında kapalı tutulmasına dair cezai yaptırımlar getirilmelidir.

Kamuoyunu ve yetkilileri yukarıdaki hususlar konusunda duyarlı olmaya; gerekli önlemleri çok geç olmadan almaya ve alınmasını zorlamaya; hükümeti bilimsel bir bakışla ulusal noniyonizan radyasyon politikası oluşturmaya çağırıyoruz. ◀

